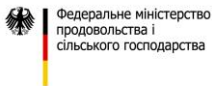

Підтримку надає:

на підставі рішення
Німецького Бундестагу

Випуск 04/2024

МОНІТОРИНГ аграрного законодавства України

Березень 2024 року

1. Загальне аграрне законодавство (АПД)

Закони та інші нормативно-правові акти, які прийняті або набули чинності у березні 2024 р.

Законопроекти, прийняті Верховною Радою України в першому читанні у березні 2024 р.

Законопроекти, запропоновані у Верховній Раді України у березні 2024 р.

2. Земельне законодавство (Фаховий діалог з земельних питань)

Прийняття, відхилення, підписання, набрання чинності нормативно-правовими актами у сфері земельних відносин

Законопроектна діяльність

В серії публікацій «Моніторинг аграрного законодавства України» розглядаються закони та нормативно-правові акти Верховної Ради <http://portal.rada.gov.ua/>, які мають вагомe значення для сталого розвитку аграрного сектору (тобто, суттєво впливають на сільське господарство та харчову промисловість).

Інформація з цього огляду не може розглядатися як юридична консультація. АПД та Фаховий діалог з земельних питань не несуть відповідальності за правильність тверджень.

Виконавці

Оперативний партнер
проєкту

Виконавець Фахового діалогу
з земельних питань

1. Загальне аграрне законодавство

Закони та інші нормативно-правові акти, які прийняті або набули чинності у березні 2024 року

Запровадження електронних аграрних нот

Закон України «Про аграрні ноти» № 3586-IX від 22.02.2024. Закон підписаний Президентом України 05.03.2024 та набирає чинності 01.01.2025.

Закон запроваджує новий інструмент для фінансування сільськогосподарського (с/г) бізнесу в Україні – електронні аграрні ноти, які стануть альтернативою вже існуючим паперовим аграрним розпискам. Основні положення Закону:

- аграрні ноти випускаються виключно в електронній формі;
- аграрна нота як неемесійний цінний папір є самостійним предметом обігу на ринках капіталу;
- розширення кола суб'єктів, які можуть видавати електронні аграрні розписки, за рахунок с/г кооперативів, а також видів застави: продукція тваринництва та первинної переробки;
- спрощення та здешевлення порядку видачі, обігу та припинення електронної аграрної розписки у порівнянні з традиційними паперовими. Аграрій зможе самостійно видати електронну аграрну ноту з особистого е-кабінету в спеціально створеному Реєстрі аграрних нот, не сплачуючи за послуги нотаріуса.
- надійність аграрної ноти: якщо боржник не виконує зобов'язання за аграрною нотою, то кредитор може отримати виконавчий лист на відповідне стягнення, звернувшись до Реєстру аграрних нот.

Більше грантів на розвиток садівництва

Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 21 червня 2022 р. № 738» № 241 від 01.03.2024 набирає чинності 07.03.2024.

Даною Постановою розширюються умови надання грантів на розвиток садівництва, ягідництва, виноградарства та тепличного господарства.

Згідно з новими нормами, надання грантів доповнюються таким змістом:

- гранти надаються для висадки та облаштування насаджень на земельній ділянці або на суміжних земельних ділянках, загальна площа якої/яких становить від 1 до 25 гектарів;
- допускається розташування між земельними ділянками господарських шляхів, прогонів, полезахисних лісових смуг та інших захисних насаджень, рубежів (річок, струмків, каналів, лісо-смуг, рослинних смуг, дерев тощо);
- збільшено розмір компенсації вартості проєкту висадки винограду до 330 тис. грн. (7900 євро) на гектар насаджень.

Спрощення отримання дозволів для промислового рибальства

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядків видачі, відмови у видачі, переоформлення, анулювання деяких документів дозвільного характеру в галузі рибного господарства та визнання такими, що втратили чинність, постанов Кабінету Міністрів України» № 252 від 05.03.2024 набирає чинності 13.03.2024.

З урахуванням вимог європейських регламентів спрощується процедура отримання дозвільної документації для здійснення господарської діяльності за межами юрисдикції України. Зокрема, скасовано паперову форму та передбачено надання в електронному вигляді таких документів:

- дозвіл на спеціальне використання водних біоресурсів за межами юрисдикції України;
- форма реєстрації уловів (експорту, реекспорту) антарктичного та патагонського іклячів;
- підтвердження походження водних біоресурсів.

Заборона використання земель Каховського водосховища

Постанова Кабінету Міністрів України «Про заборону нецільовому використанню земель, які займало Каховське водосховище» № 286 від 12.03.2024 набирає чинності 16.03.2024.

Даною Постановою забороняється передача у власність і використання земель, які займало Каховське водосховище, для цілей, які не пов'язані з відновленням водосховища та будівництвом гідротехнічних споруд.

Такі обмеження діють на період воєнного стану і впродовж п'яти років після його припинення.

Законопроекти, прийняті Верховною Радою України у першому читанні у березні 2024 року

Спрощення обігу насіння бавовника

Проект Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо поширення сортів бавовника в Україні» № 10427-1 від 07.02.2024. Законопроект прийнято за основу 20.03.2024, готується на друге читання.

Законопроектом планується спростити ввезення та обіг на території України сортів бавовника на період воєнного стану та протягом трьох років з дня його завершення. Для цього пропонується:

- спрощена процедура державної реєстрації сортів або прав на сорти бавовника без проведення кваліфікаційної експертизи;
- введення в обіг насіння сортів бавовника та його використання без проведення сертифікації;
- при ввезенні на митну територію України, дослідженнях, державній апробації, промислового виробництва та введенні в обіг генетично модифікованого бавовнику, а також продукції, виробленої із його застосуванням, не вимагаються державна реєстрація ГМО та дозволи, передбачені цим законом.

Законопроекти, запропоновані у Верховній Раді України у березні 2024 року

Посилення контролю за ЗЗР та добривами

Проект Закону «Про засоби захисту рослин і добривні засоби» № 11062 від 04.03.2024, знаходиться на розгляді у комітетах (ініціатор – Шмигаль Д.А. (Кабінет Міністрів України)).

Законопроект розроблений на виконання євроінтеграційних зобов'язань України та для впровадження сучасних підходів до обігу засобів захисту рослин та добривних засобів. Основними вимогами є:

- обов'язкова оцінка та схвалення компонентів препаратів, без проходження якої такі засоби не будуть дозволені до обігу;

- визначення переліку речовин, які заборонено використовувати у складі засобів захисту рослин;
- запровадження європейського маркування та інформування споживача про властивості та безпеку продукту;
- ідентифікація та прослідковування препаратів. Кожен препарат буде позначений спеціальним кодом. Це допоможе відстежити, де він був зроблений, як його використовували тощо;
- регулювання обігу добрив. Буде введена процедура оцінки відповідності добривних засобів встановленим стандартам.

Державний аграрний реєстр

Проект Закону «Про Державний аграрний реєстр» № 11063 від 04.03.2024, знаходиться на розгляді у комітетах (ініціатор – Шмигаль Д.А. (Кабінет Міністрів України)).

Законопроектом пропонується вдосконалити надання підтримки за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, міжнародної технічної допомоги, грантів у сільському господарстві. Для цього розширюється коло користувачів ДАРУ. Зокрема, надається можливість реєструватись організаціям водокористувачів, суб'єктам агропромислового комплексу, підприємствам вітчизняного машинобудування для АПК.

Також передбачається можливість безкоштовного формування витягів з Державного аграрного реєстру суб'єктам ДАРУ стосовно інформації про себе.

Положеннями законопроекту визначаються:

- правовий статус ДАРУ та джерела його фінансування;
- держатель, адміністратор та технічний адміністратор ДАРУ;
- види реєстрової інформації, яка буде оброблятися в ДАРі;
- права та обов'язки користувачів ДАРУ;
- особливості функціонування реєстру в умовах надзвичайного або воєнного стану.

Проект Закону «Про Державний аграрний реєстр» № 11063-1 від 18.03.2024, знаходиться на розгляді у комітетах (ініціатори – Грищенко Т.М., Чорномо-

ров А.О. та ін. (партії «Слуга народу», «За майбутнє»)).

Даний законопроект є альтернативою до з/п № 11063 від 04.03.2024 та додатково до основних спільних положень врегульовує питання функціонування Державного аграрного реєстру та його обміну інформацією з Реєстром аграрних нот та Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

Автори, редакція та контакти:

Загальне аграрне законодавство (АПД)

Підготовка проєкту: Катерина Лелет

Моніторинг та редакція видання українською

мовою: Марія Ярошко – Німецько-український агрополітичний діалог (АПД)

Редакція видання німецькою мовою: Шариф Яборов –ІАК Аграр Консалтинг ГмБХ (виконавець проєкту АПД)

Тел. +38 066 598 14 40

info@apd-ukraine.de

www.apd-ukraine.de

2. Земельне законодавство

(Фаховий діалог з земельних питань)

I. Прийняття, відхилення, підписання, набрання чинності нормативно-правовими актами у сфері земельних відносин

12.03.2024 р. Кабінетом Міністрів України було прийнято постанову № 286 «Про запобігання нецільовому використанню земель, які займало Каховське водосховище».

Текст постанови:

<https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zapobihannia-netsilovomu-vykorystanniu-zemel-iaki-zaimalo-kakhovske-t120324>

Постановою визначаються наступні положення:

1. На період воєнного стану та протягом п'яти років після його припинення чи скасування заборонено формування, передачу у власність або користування та зміну цільового призначення земельних ділянок на землях, які займало Каховське водосховище, крім передачі у користування, зміни цільового призначення земельних ділянок з метою подальшого відновлення Каховського водосховища та будівництва гідротехнічних споруд.

2. Державній службі з питань геодезії, картографії та кадастру у шестимісячний строк з урахуванням доступних матеріалів і даних дистанційного зондування Землі, аерофотозйомки, аерозйомки, виготовлених до моменту руйнації греблі Каховської ГЕС (зокрема архівних), та/або відомостей Державного земельного кадастру доручено забезпечити створення та відображення на картографічній основі Державного земельного кадастру у вигляді інформаційного шару відомостей про землі, які займало Каховське водосховище (землі під водним простором Каховського водосховища за форсованого підпірного рівня води з урахуванням правил експлуатації водосховищ або водогосподарських систем, а також землі, на яких розташовані об'єкти, необхідні для забезпечення функціонування водосховища (дамби, дороги, причали, протиерозійні споруди, прибережні захисні смуги, гідротехнічні споруди).

Виконавцем робіт із створення та відображення на картографічній основі Державного земельного кадастру у вигляді інформаційного шару відомостей про землі, які займало Каховське водосховище, є державне підприємство "Центр державного земельного кадастру", що належить до сфери управління Державної служби з питань геодезії, картографії та кадастру.

3. Органам виконавчої влади під час прийняття рішень щодо передачі земельних ділянок у власність або у користування та державним кадастровим реєстраторам під час прийняття рішень щодо внесення відомостей (змін до них) про об'єкти Державного земельного кадастру доручено враховувати відомості вищевказаного інформаційного шару.

4. Органам місцевого самоврядування під час прийняття рішень щодо передачі земельних ділянок у власність або у користування, які є суміжними до земель, які займало Каховське водосховище, враховувати відомості зазначеного інформаційного шару.

Коментар: мета прийняття постанови є очевидною – запобігання передачі у власність, користування земельних ділянок, які є необхідними для відновлення Каховського водосховища.

В той же час слід відзначити, що деякі положення постанови мають вирішуватися не на підзаконному, а на законодавчому рівні. Це стосується, зокрема, положень про:

- запровадження заборони на передачу у власність, користування земельних ділянок усіх форм власності, які є обтяженням речових прав на земельні ділянки. Відповідно до частини другої статті 111 Земельного кодексу України: встановлення обтяжень речових прав на земельні ділянки встановлюється виключно «законом, прийнятими відповідно до нього нормативно-правовими актами, договором, рішенням суду». На законодавчому рівні не передбачено встановлення актами Кабінету Міністрів України обтяжень речових прав на земельні ділянки.
- запровадження заборони на формування, зміну цільового призначення земельних ділянок є обмеженням у використанні земель. В той же час відповідно до частини першої статті 111 Земельного кодексу України: «обтяження прав на земельну ділянку встановлюється законом або актом уповноваженого на це органу державної

влади, посадової особи, або договором шляхом встановлення заборони на користування та/або розпорядження, у тому числі шляхом її відчуження». Проте Кабінет Міністрів України законодавчими актами не уповноважений запроваджувати обмеження у використанні земель.

Крім того, фіксація меж території, на якій встановлюються обмеження у використанні земель у вигляді інформаційного шару, що не має офіційного характеру, порушують вимоги статті 20 Закону України «Про Державний земельний кадастр», відповідно до якої відомості Державного земельного кадастру є офіційними.

Зважаючи на викладене, постанову доцільно розглядати як тимчасовий захід, який буде діяти до законодавчого врегулювання постановлених питань. Питання, які пропонується врегулювати, є предметом декількох законопроектів, зареєстрованих у Верховній Раді України – «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо невідкладних заходів з попередження нецільового використання земель Каховського водосховища» (р.№ 10135 від 09.10.2023), «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо використання земель, яке займало Каховське водосховище» (р.№ 10135-1 від 25.10.2023), «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для відновлення Каховського водосховища» (р.№ 10135-д від 29.01.2024). У переважній більшості положення вказаних законопроектів відповідають положенням постанови Кабінету Міністрів України.

II. Законопроектна діяльність

18.03.2024 року на засіданні Комітету з питань аграрної та земельної політики було підтримано у першому читанні законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження уніфікованого переліку питань (чек-лист) для встановлення відповідності або невідповідності положень документації із землеустрою, технічної документації з бонітування ґрунтів та технічної документації з нормативної грошової оцінки земель» (реєстр. № 10095 від 28.09.2023), поданий Кабінетом Міністрів України.

23.03.2024 року проект розглядався на пленарному засіданні Верховної Ради України. За результатами розгляду він не був прийнятий і був знятий з розгляду.

Аналіз законопроекту наведений у звіті за вересень 2023 року.

Автори, редакція та контакти:

Земельне законодавство (Фаховий діалог з земельних питань)

Моніторинг та редакція видання українською мовою: Сергій Біленко

Редакція видання німецькою мовою: Катя Делльс, Аудріус Паура

Німецько-український агрополітичний діалог (Фаховий діалог з земельних питань)

Тел. +38 066 598 14 40

info@apd-ukraine.de

www.apd-ukraine.de